

kis izmocskában, minden csontban és szervben. Szeretni a halált, szeretni tündöklő szépségében, vakító szüziességében, szeretni jobban, mint a föld legszebb szerelmesét. Aki szereti, tudja, milyen puha, milyen gondtalan, őszinte szerető s az egész élet együttvéve nem ad annyi gyönyörűséget, mint ő egyedül. Meghalni, nem szükségből, kényszerből, erőszakosan, kétségbeesve, nem úgy, ahogy a tudatlanok hálnak meg, hanem meghalni egészen lassan, símán, tudósan, kiélvezni a halál fantáziájának minden borzongató szépségét. Nem minél gyorsabban meghalni, hogy már túl legyen rajta, nem. Meghalni minél lassabban. És nem önkívületben, hogy semmit se lásson a félelmetes tájak bűvölő szépségéből, hanem éberem. Nem tiltakozva, hanem hozzátapadva. Nem félni tőle, hanem vágyódni rá, minden jelentkezésében, minden megmozdulásában, közeledésében érezni a hosszú, örökkévalóságig megnyugtató csók előízét, — várakozni rá, hogy síma árnyékával elérje és leborítsa.

9.

Manapság nagyon is sokat dobálóznak ezzel a szóval, hogy: életforma. Mindenfelé rásütik, azt mondják, van: városi, vidéki, tömeg és egyéni és ki tudja mi mindenféle. Nem gondolják meg, hogy életforma rendkívül kevés van, olyan kevés, hogy nincs is minden ezer esztendőben egy-egy új. És nem gondolják meg, hogy az életforma alapja mindig és minden körülmények között vallás. Ez akkor tűnik ki, ha az ember konkrétul hozzáfog és ilyen kérdést vesz vizsgálat alá, mint amilyen ez, ami a «Marius»-sal és a «Kallistá»-val vetődött fel. És itt derül ki, hogy szó sincs kétféle életformáról. Mind a kettő a mélyben egy. Annyira egy, hogy ugyanaz az életforma megnyilatkozása nemcsak ez a pogány és exkluzív esztéta, hanem még az anarchista, az agitátor, a tudós is. Vagyis: ma egyáltalán nem képzelhető el a modern Európában más életforma, mint az, amelyet a kereszténység alakított ki s amelynek a neve: a szent. Mindennek a gyökerében ez van. Ahogy az idealista a szerzetes fia és a mártír unokája, az esztéta sem más, mint az idealista édestestvére. Az esztéta, a költő, a festő, a kutató, a társadalomújító, a forradalmár, mind, aki fanatikus, aki küzd a jobbért, aki gondolata mellett kitart, áldozatot hoz, aki az emberiség javulását tűzte ki célul, — ez a szent áll a politikus mögött, az orvos, a tudós, a tanár, az író mögött. Ez az egyedüli életforma. És ebből a szempontból a «Marius és a Kallista» között semmi különbség sincsen.

RÉGI SÉTÁNY.

*A gázlámpák hervadt lángja:
kigyulladt, mint fésző mályva.*

*Öntudatlan hit: halomba
harangozott a toronyba . . .*

*Szívünk úgy vitt, nem is léptünk:
akkor még aggódtak értünk.*

*Ha jöttünk: a szív megállott:
érezték a titkosságot.*

*Apánk, anyánk volt és ágyunk,
meleg szobánk, szivárványunk.*

*S a gázlámpák hervadt lángja:
kigyulladt, mint fésző mályva.*